

forekommer det mig, der var større Grund til at have Beskyttelsestold end nu, hvor Raaprodukterne kunne føres fra det ene Land til det andet paa en saadan Maade, at man omtrent kan sige, at Stillingen er ens. Det er jo allerede fremhævet under Debatten, at man her kan have Kul og Jærn med samme Transportomkostninger, som de have i visse Egne i selve England, hvor disse Varer frembringes. Naar dette er Tilfældet, kan man sige, at Beskyttelsessystemet er mindre nødvendigt for Industrien nu, end det har været tidligere; men navnlig vil jeg dog pointere, at det, man tilstræber ved Beskyttelsestold, især over for Haandværket, vil man aldeles ikke opnaa, det er ikke paa den Maade, man skal ramme det rigtige. Det er selve den kapitalistiske Udvikling, selve Produktionsudviklingen, som trykker og ødelægger Haandværket, og det Forhold forandrer man ikke noget i ved at forøge Beskyttelsestolden. For ikke at blive misforstaaet vil jeg sige, at jeg slet ikke ser nogen Frelse i Frihandelen eller tror, at det System skulde kunne bringe os ind i gode og udmærkede Forhold — ingeniunde; thi spørger man om, i hvilket Land Modsætningen mellem Fattigdom og Rigdom er mest skrigende, nævner man ofte netop Frihandelens Land England, hvor man bedst kan se, hvad Fattigdom vil sige. Det er vist ogsaa rigtigt, og derfor tillægger jeg heller ikke Frihandelteoriene nogen Evne til at frelse os ud af de nuværende økonomiske Forhold. Hvad der især er forkert, er, at man vil beskytte sig mod denne overvældende Rigdom af Varer, som produceres overalt, og det forekommer mig ogsaa galt, at Staten vil ofre mange Penge paa at oprette ny Kommunikationer, naar man dog samtidig vil holde paa Beskyttelsen. Man har saaledes talt om Dampfærgerne til Sverige, som har kostet en Del Penge, og ment at denne lettere Forbindelse kunde blive skadelig for Landet; men det er dog kun en ganske ringe Del af de Kommunikationsmidler, man har; man har ofret ganske anderledes store Kapitaler paa at forbedre Kommunikationsmidlerne, og det vil jo altid have den Virkning, at man lettere kan føre det ene Lands Produkter over til det andet. Jeg kan ikke forstaa, at man nu vil raisonnere saaledes, at man vil søge ved Beskyttelse at holde ude denne overvældende Rigdom af Produkter af alle Slags, som vilde være i Stand til at skaffe alle Mennesker en lykkelig og god Tilværelse, og at man saaledes vil søge at forhindre, hvad der

kan opnaas ved disse Kommunikationsmidler, saaledes at disse Kommunikationsmidler, man har skabt, ikke komme til at gøre den Virkning, de bør gøre. Der forekommer mig at være noget skævt, urigtigt og unaturligt i et saadant Raisonnement. Det peger dog hen paa, at der maa sættes noget i Værk, for at denne Velstand, som Samfundet faktisk har, ogsaa kan komme Borgerne til gode, og jeg vil i korte Træk ogsaa under denne Forhandling pege paa, hvorledes denne Tilstand har udviklet sig.

Den nuværende Storkapitalens Epoke udleder man fra de store Søvejes Opdagelse, navnlig fra Amerikas Opdagelse og Opdagelsen af Søvejen omkring Afrikas Sydspids, og det er vist ogsaa rigtigt. Fra denne Begyndelse kan man vistnok udlede den Produktionsmidlernes store Vækst op til deres nuværende Højde. Nu ere de naaede saa højt, at deres Besiddere — Bourgeoisiet — ikke længere ere i Stand til selv at beherske dem, de ere voksede dem over Hovedet, og derfor maa de søge at beskytte sig imod de Produktionsmidlers Magt, som de selv have skaffet til Veje. Der er nu vistnok ingen anden Udgang af denne Misere, end at stærkere Hænder end de private Kapitalister komme til at styre Produktionsmidlerne, og disse stærkere Hænder findes efter min Mening kun hos Staten. Jeg ser ikke anden Redning ud deraf, end at Staten kommer til at eje Produktionsmidlerne og kan bruge dem i hele Befolkningens Interesse. Først da kunne de komme til at virke, som de bør virke. Man skal saa ikke samtidig med at skabe disse mægtige Kræfter raabe paa at ville beskytte derimod.

Som jeg allerede har omtalt, peger dette Lovforslag noget i den Retning, jeg kunde ønske, Udviklingen skulde gaa, og navnlig er det min Overbevisning, at den Maade, hvorpaa Lovforslaget tager Beskyttelsestolden, er saaledes, at jeg godt kunde give Forslaget min Stemme. Det rører vistnok ikke ved Beskyttelsen paa en saadan Maade, at nogen Industri derved kan komme i Fare, og jeg vil derfor godt kunne stemme derfor. Der er derimod andre Punkter i Lovforslaget, som jeg beklager, og da navnlig, at man ikke i tilstrækkelig Grad har søgt at afskaffe eller formindske Finanstolden. Jeg vilde ogsaa have sat megen Pris paa, om den Rest af Fødevarerbeskatning, som faktisk findes deri, maatte blive fjernet. Det gælder saaledes Tetolden, Sagotolden og ligeledes den Rest, der er tilbage af Kaffeolden. Forbrugsartikler